

élelmeseket, akik jó előre helyet foglaltak a hajó orrában, ez mégiscsak az óceán. A fókák megszokhatták a turistákat, vidáman lubickolnak a hajó körül, vagy lustán nyújtóznak el szigetükön. A pingvinek meglátogatásához még hajóra se kell szállnunk. Magas pallók vezetnek hozzájuk. Úgy kerülünk közel hozzájuk, hogy szinte semmiben se zavarjuk mindennapi életüket. Több tucat turista és egy-két száz pingvin jól el van egymás mellett! A fajtáját nem tudom, de nemcsak látni, hanem lefilmezni is sikerült tojástörő madarat. A digitális fényképezőgépek tényleg többet tud, mint az analóg. Néhány méter magasról kétszer-háromszor is leejtette zsákmányát, amíg el nem tört. Aztán láttunk valamilyen szarvas állatot: gazella? impala? antilop? Bocsánat, hiányoztam a biológia órákon. Idegenvezetőnk sajnálkozik, hogy a páviánok nem mutatkoznak. Én is. Kárpótlásul látunk néhány struccot, de csak ketrechen. S a végén a csúcs, bálnavadászat helyett bálnales. Ott van, mondja vezetőnk, de én semmit nem látok. Már csoporttársaim is örvendeznek, csak én nem látok semmit, aztán a bálna, úgy ahogy illik, s ahogy megszoktuk kifújja felfelé a vizet. Nem kétség, ott a bálna. Aztán még egyszer, s eltűnik az óceánban. Ennyi csoda elég is egy napra. S hogy a szakmáról se feledkezzünk meg, a Fokon észak felé nézve felfedezem a WMO GAW hálózat egyik obszervatóriumát, dél felé nézve pedig élvezhetem két óceán találkozásának lenyűgöző látványát.

Másnap korán repülök haza. Tizenkét óra repülés egybe. Teltház a repülőn, minden hely elkelt, nem is kaptam ablak mellé helyet. Már indulnánk, csak egy hely üres, a mellettem lévő ablakmelléti. Lesz, ami lesz, átülök oda. Már gurulunk, amikor beesik a szomszédom. Elnézést kér, és nem teszi szóvá, hogy a helyén ülök. Nem forszírozom a helycserét. Aztán jön a nagy csalódások sorozata. A Kalahári sivatag

felett sok-sok felhő. Nem ezt tanultam az iskolában! Aztán kirepülünk az óceán fölé, majd magasabbra, a kijelző szerint már 11 ezer méter magasan vagyunk, s sebességünk meghaladja az 1000 km per órát. Az Egyenlítő körül már sűrű felhőben szállunk, s dobál is rendszeresen. Ezt a dobálást még egyszer átéljük a Földközi tenger felett. Ez lenne a futóáramlás? Vagy, ahogy megint újból mondják a jet? A Szahara feletti felhők mellett azért jól látszanak a sárgás és vöröses sziklák, a homokdombok, kiszáradt folyómedrek. A Niger mentén kisebb zöld sávok, öntözött parcellák. Lassan sötétedik. Az Alpok felett már csak 750-nel repülünk. Frankfurt persze csak késéssel indítja a pesti gépet, a biztonsági szolgálat valami misztikus EU szabályozásra hivatkozva meg elkobozná a fokvárosi repülőtéren vett, szabályosan lera-gasztott zacskóban lévő Pongrácz pezsgőt. Na azt inkább nem. Megkóstolom, aztán a maradékot szomorú szívvel kiöntöm. Nem elég nekem egy bálna látása, még dél-afrikai magyar pezsgőt is hazavinnék?

Dunkel Zoltán

KISLEXIKON

[Cikkeinkben csillag jelzi azokat a kifejezéseket, amelyeket a kislexikonban szerepelnek]

érdességi paraméter, érdességi magasság, érdességi rétegvastagság

Gál T. és Unger J.: A lehetséges ventilációs folyosók feltérképezése ...

A felszíni tereptárgyak (pl. növények, épületek) által keltett áramlásmódosító hatás kifejezésére szolgáló mérőszám.

IPCC globális scenáriók

Bartholy J. és tsai: Milyen mértékű változás várható ...

Az éghajlatváltozás várható hatásainak és mértékének becsléséhez használt lehetséges forgatókönyvek. Az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) Negyedik Értékelő jelentése négy alapvető scenáriót határozott meg. Ezek (röviden) A1: nagyon gyors gazdasági növekedés az évszázad közepén tetőző, majd csökkenő népességszámmal; A2: régióként heterogén és összességében lassabb gazdasági fejlődés folyamatos népességnövekedéssel; B1: csökkenő nyersanyagigényű, tiszta és forráshatékony ipari technológiák az évszázad közepén tetőző, majd csökkenő népességszámmal; B2: regionálisan eltérő igényesség a környezetvédelemmel szemben és folyamatosan növekvő népességszám. Az A1 forgatókönyvnek csoportja ismert a fosszilis energiahordozók felhasználása szempontjából. Az A1FI az erősen fosszilis, az A1T a nem-fosszilis energiahordozókra épülő világ gazdaságot vetít előre, az A1B pedig az összes energiaforrás egyensúlyi felhasználását feltételezi.

A GEO története

2002 JOHANNESBURG: Fenntartható fejlődés csúcs – szükséges az egyeztetett Föld megfigyelés

2003 EVIAN: G8 megerősíti a Föld megfigyelés fontosságát

2003 WASHINGTON: I. Földmegfigyelési Csúcstalálkozó

2004 TÓKIO: II. Földmegfigyelési Csúcstalálkozó – GEOSS keretdokumentum

2005 BRÜSSZEL: III. Földmegfigyelési Csúcstalálkozó – GEOSS 10 éves megvalósítási program, GEO kormányközi csoport

2005 GLENÉAGLES: G8 Csúcs akció terve támogatja a GEOSS-t

2007 HEILINGENDAMM: G8 Csúcs megerősíti vezető szerepét a GEOSS kialakításában

2007 FOKVÁROS: IV. Földmegfigyelési Csúcstalálkozó – Fokvárosi deklaráció

összegeket mértek: Kertvárosban 298.8 mm-t, Görbehalomban 299.7 mm-t, Muckon 270.8 mm-t, Himodon 204.7 mm-t. A nem hivatalos, ám a meteorológiai szolgálat észlelési rendjének megfelelően és Hellmann-csapadékmérővel működő további 5 állomás közül, Sopronbánfalván 342.5 mm-t regisztráltak.

Reméljük ez a havi rekord újabb 122 évig fennmarad, ahogy bízunk abban is, hogy a társadalmi és professzionális észlelőhálózatnak legalább akkora jövője van mint az automatáknak!

Köszönetünket fejezzük ki a gyors és pontos tájékoztatásérti Bratl Antal görbehalmi, Juhász Miklós mucki, Szokoly Bianka hermesi, Garab Emília himodi, Nagy Márton sopronbánfalvi, Balogh Ilona kertvárosi, Páll Réka egyetemi észlelőknek

Kiss Márton és Roszik Róbert

Az OMSZ adatbázisában a görbehalmi állomás Sopron-Brennbergbánya néven szerepel, minthogy Görbehalom közigazgatásilag Brennbergbányához tartozik. (Szerk. megj.)

Olvastuk

A világ legmagasabban működő automata meteorológiai állomása

2008. május 15-én az olasz Ev-K2-CNR Bizottság felállította a világ legmagasabb felszíni meteorológiai állomását a Csomolungma déli hátságán 8000 méter (26 247 láb) magasan. Az állomás az olasz LSI-Lastem cég gyártmánya, s a már a felállítás napján megkezdte az adatok továbbítását. A Pietro Verza vezette 3 olaszból és 3 nepáli serpából álló csoport külön oxigénpalack használatával 3 óra alatt hozta működőképessé állapotba az állomást. Egy heti folyamatos működés után bocsátott ki sajtótájékoztatót az olasz kutatóintézet, amelyet villanypostával is széles körben terjesztett. Az állomás folyamatosan szolgáltat léghőmérséklet, relatív nedvesség, légnyomás, globál sugárzás, UV-A sugárzás, szélirány és szélesség adatokat. Az adatokat 10 percenként rögzítik, és óránként továbbítják a Pyramid Observatórium laboratóriumában lévő szerverre, amely "csak" 5050 méter magasan található közel Lobuche-hez (Khumbu völgy), Nepálban. Az elsődleges adatok alapján a légnyomás 380 hPa, a minimum hőmérséklet -22°C , míg a maximális szélsebesség 118 kmh^{-1} . Az állomás része a Khumbu völgyben kialakított SHARE (Stations at High Altitude for Research on the Environment) hálózatnak, amely mellett még egy UNEP és egy WMO GAW állomás is működik. Az

állomás felállításával a konstruktőröknek szembe kellett nézni az extrém körülmények, tartósan alacsony hőmérséklet ($<-40^{\circ}\text{C}$) és nyomás ($<300 \text{ hPa}$) melletti működéssel. Hogy kísérletük mennyire vált be, arra majd csak egy-két év múlva lehet válaszolni. Kihívást jelent az adatok továbbítása valamint a tömeg lehetőségek szerinti minimalizálása a szállítás és felszerelés extrém körülményei miatt. További részletek és csodálatos fényképfelvételek megtalálhatók a www.share-everest.org és a www.evk2cnr.org honlapon

Közreadja: Dunkel Zoltán

KISLEXIKON

Folytatás a 13. oldalról

Ci spissatus, Cu congestus, Cb calvus, Cb capillatus, Cs, Ac cugen

Kiss M. és Roszik R.: Felhőszakadások júniusa

A zivatarfelhő fejlődésének egyes szakaszait jelző, ill. előjelző felhőfajták: Cirrus spissatus: sűrű hajfonatra emlékeztető jégtűfelhő a zivatarfelhő tetejéből kinyúlva; Cumulus congestus: erősen feljett gomolyfelhő, tornyok, csúcsok, éles kontúrok jellemzik, a tornyok árnyékot vetnek a felhő más részére; Cumulonimbus calvus: csupasz, üllő nélküli zivatarfelhő; Cumulonimbus capillatus: üllős zivatarfelhő; Cirrostratus: réteges jégtűfelhő, fátyolfelhő; Alto cumulus cumulonimbus: zivatarfelhő maradványai középmagas gomolyfelhő formájában.

Összeállította: Gyuró György

Helyesbítés

Dunkel Zoltán és Dobi Ildikó a „Beszámoló a Meteorológiai Világszervezet XV. Kongresszusáról” (Légekör 2008. évf. 2. sz.) című írásában a következő téves kitétel jelent meg: „Sajnálattal kell megállapítani, hogy az egyre drágább Vaisala rádiószondát legfeljebb kínai szondával lehetne kiváltani.” Ez az állítás nem felel meg a valóságnak, mivel a Vaisala szondák ára 2006-ban 43 600 Ft + ÁFA, míg 2008-ban 35 300 Ft + ÁFA volt, ami nem emelkedést, hanem csökkenést mutat. A szerzők ezzel a kijelentésükkel rossz fényben tüntették fel a céget. A jelen helyesbítéssel a tényleges adatok közlése mellett ezúton helyesbítik állításukat és a Vaisala cégtől elnézést kérnek.